

Idil·li amb gos ofegant-se

Col·lecció Llampec

(1)

Aquest llibre va ser publicat amb el recolçament de:

Primera edició: setembre 2012

Títol original, *Idylle mit ertrinkendem Hund*

© Michael Köhlmeier

© Deuticke Verlag, Wien 2008

© de la traducció de l'alemany, Joan Ferrarons

© d'aquesta edició, Raig Verd Editorial, 2012

© de la fotografia de Michael Köhlmeier, fotògraf: Udo Leitner

Deuticke im Paul Zsolnay Verlag.

Aquesta fotografia és propietat del fotògraf, que declara que els drets d'autor poden ser reproduïts de forma gratuïta.

Il·lustració de la coberta: Gaietà Mestieri

Disseny editorial: Noemí Giner

Corrector: Gerard Malet

Publicat per Rayo Verde Editorial S.L.

Comte Borrell 115, àtic 2a

Barcelona 08015

raigverd@raigverdeditorial.cat

www.raigverdeditorial.cat

BIC: FA

Dipòsit legal: b-10249-2012

ISBN: 978-84-15539-09-4

Impressió: El Tinter

Aquest llibre s'ha realitzat amb tintes compostes amb olis vegetals i amb planxes que redueixen el consum de tinta.

El plastificat de la coberta s'ha dut a terme amb un polipropilè reciclable a l'aigua i que augmenta la durabilitat del llibre.

El transport i embalatge d'aquests llibres s'han efectuat amb caps de cartró corrugat 100% reciclat. S'ha evitat l'ús d'embolcalls plàstics.

Un cop llegit el llibre, si no el vols conservar, el pots deixar a l'accés d'altres, passar-l'hi a un company de feina o un amic que li pugui interessar. En el cas de voler llençar-ho (cosa impensable), feu-ho sempre al contenidor blau de reciclatge de paper.

Impress a Espanya - *Printed in Spain*

L'editorial expresa el dret del lector a la reproducció total o parcial d'aquesta obra pel seu ús personal.

Idil·li amb gos ofegant-se

Michael Köhlmeier

Traducció Joan Ferrarons

Raig verd
editorial

*per a la Monika
per a l'Oliver
per a la Undine
per a en Lorenz
per a la nostra estimada Paula*

L'un i l'altre seuen a la riba de l'antic Rin i esperen l'àngel. Perquè passi la nit amb ells, potser. Fa fred, però no gosen dormir al cotxe, perquè tenen por de no veure l'àngel. Pensen dintre seu: segur que l'àngel no ens esperarà. Si ens adormim, l'àngel no ens despertarà pas.

*Paula Köhlmeier,
L'un i l'altre.*

1

El doctor Beer només va editar tres dels meus llibres. Al quart va plegar, segons em va comunicar per carta manuscrita, «per raons de salut». Prou que ho sé, per què va plegar. S'avergonyia davant meu pels fets que van ocórrer l'última vegada que vam treballar plegats: la història del gos. Pot ser que no li sàpiga bo si l'explico aquí. Però és que no era només el meu editor, sinó també el meu mestre, i sempre havia remarcat que la literatura que té algú o alguna cosa en consideració no val res.

Pocs dies abans d'aquells esdeveniments, m'havia començat a tractar de tu. Mai no ho hauria dit! Ni tan sols no em podia imaginar que tutesges la seva dona, de l'existència de la qual encara no sabia res... i això que ens coneixíem des de feia vuit anys! A aquell home no l'aconseguia relacionar amb conceptes com els de *dona*, *xicot*, *amant* o fins i tot *família*. Ni uns pares me li sabia imaginar. Categories biogràfiques com ara la infantesa o la joventut també se'm resistien si mirava de comparar la seva vida amb, posem pel cas, la meua. Dir-li Johannes

en un futur prometia ser una bona murga, una murga perpètua que mai no em podria espolsar. Naturalment, ho vaig evitar. Ell tampoc no es va acostumar al meu nom de pila, i això era evident, quasi ofensivament evident.

El seu nom de pila només l'he dit una vegada en veu alta. Va ser quan el vaig presentar a la meva dona.

—Vet aquí en Johannes —vaig dir. A diferència de l'alemany estàndard, en el dialecte alamànic posem l'article davant del nom, cosa que li devia sonar grollera. Però ja m'estava bé, l'article remarcava la distància entre nosaltres i restablia l'ordre que fins aleshores m'havia complagut, perquè era tan segur com la temperatura del fons del mar.

Haig d'admetre, tanmateix, que m'hauria agradat sentir el *meu* nom eixir de la *seva* boca, ni que fos un sol cop, com una mena d'acte equiparador, com una mena de senyal d'igualtat entre nosaltres. Mai no m'havia pogut desempallegar de la sensació que em sotmetia a petites proves secretes. No necessàriament per atribuir-me algun error, sinó més aviat per tenir-me controlat amb una mena de consentiment patern (cosa que encara seria més refotuda). Amb prou feines havia acabat de pronunciar el seu nom que ja me'n donava vergonya. I se'n va adonar. Talment com si me li hagués atansat i li hagués tocat el punt feble abans no tingués el meu a la vista. Es va dirigir a la Monika i se li va adreçar —amb tota la intenció?— pel cognom.

El seu primer «tu» va caure per telèfon i, certament —aviat no en vaig tenir cap dubte—, per descuit. Potser,

quan li vaig trucar, hi havia algú a la mateixa habitació a qui tractava de tu, i jo havia anat a raure al mig de la seva conversa. Però el que no em podia imaginar —senzillament perquè no m'ho volia imaginar—era que tingués amics, i ben segur que només a un amic li hauria permès el tuteig. El que em semblava més probable, amb tot, era que acabés de llegir en un llibre o en un manuscrit una escena especialment ben aconseguida en què, qui sap, dos amics enraonaven, i que s'hagués immers tan profundament en aquella conversa que durant uns instants, després de sonar el telèfon, no s'hagués pogut desfer del so d'aquell món fictici i se l'hagués endut en pensaments, ficant-lo al telèfon i, ahora, a la meva orella.

Però aquesta explicació tampoc no em sembla plausible: el doctor Beer era el meu editor, tenia seixanta anys i era considerat un dels més competents en tot el món editorial alemany. A part de literatura, no havíem parlat mai de res més, llevat del temps i del trànsit de la ciutat de Frankfurt, i no conec ningú que hagi topat mai amb cap altre tema que s'hagi mostrat digne d'una conversa amb ell. Sempre havia sospitat, tanmateix, que en realitat no s'interessava gens ni mica per les novel·les i les narracions, els relats o els assaigs, les trames, els personatges, els diàlegs... que senzillament no li interessava la literatura, sinó només el virtuosisme en la discussió literària. El que li importava de debò havia de ser una cosa ben diferent. Malgrat tot, no tenia ni la més remota idea de què podia ser. Menava una doble vida, potser? Aquesta expressió, en un manuscrit, me l'hauria marcada amb una línia

ondulada i, quan haguéssim arribat a aquell passatge durant la revisió, m'hauria dit:

—A mi, personalment, ja m'agraden aquestes paraules, i per això voldria que les emprés en un context adient. Tal com estan, però, li haig de demanar que les canviï per unes altres.

Un cop, parlant de si mateix, em va arribar a dir:

—Sóc el bufó de Lear —deixant oberta la pregunta: Qui era el seu Lear? Qui diables s'hauria volgut estirar en aquell llit d'espines?

Ningú no sabia què feia després de posar-se l'abric, arreglar-se la corbata, estendre el paraigua, dir adéu a la senyora de l'entrada i desaparèixer de l'editorial. Ni tan sols si tornava a casa amb taxi o autobús, amb metro o amb el seu cotxe, o a peu, o amb bicicleta... Casa seva? Com devia ser casa seva? A les parets del seu despatx hi havia prestatges fins al sostre. La seva companya de la secció de llibres de divulgació sols tenia llibres de l'editorial, a banda d'una lleixa d'obres de consulta; els llibres d'ell, en canvi, feien tot l'efecte d'una biblioteca privada. Hi havia aplegats clàssics alemanys i poetes russos i americans, les obres completes de D. H. Lawrence, Joseph Conrad (el seu autor preferit, i el meu) i Luigi Pirandello, lírica francesa i irlandesa, però sobretot obres filosòfiques. Una vegada em va explicar —de manera lacònica i adusta, després que li ho hagués demanat dues vegades— que havia estudiat Filosofia i que havia escrit la tesi doctoral sobre un tema de la fenomenologia de Husserl. La literatura de Husserl i sobre Husserl omplia ben bé

una quarta part de la seva biblioteca. Que potser s'esdevenia allà, i només allà, la seva vida d'escriptura i lectura, la seva vida intel·lectual? Per què no? I, en l'àmbit privat, que potser jugava a bitlles amb assessors fiscals i advocats?, o era membre d'un club de bicicleta de muntanya?, o anava de bar en bar amb els seus col·legues? Per què no? De tota manera, no em podia pas imaginar que aquell home tingués col·legues; justament perquè no em *volia* pas imaginar que tingués cap mena de vida privada.

La vida privada del bufó de Lear tampoc no és que es conegui gaire bé. I ningú no sap si es creu res del que diu. Els mots són l'eina dels bufons i no en coneixen d'altra.

I aleshores, al telèfon, després d'un «tu» que s'havia escapat en un instant insospitat:

—Proposo que d'ara endavant ens parlem *d'aquesta manera*.

La paraula ja no es podia retirar sense ofensa. Ni per part seva ni per part meva. En el seu oferiment, tanmateix, i d'una manera un xic incòmoda, va parar esment de no fer-la servir un altre cop...

També va proposar que aquesta vegada no anés jo a Frankfurt, sinó que vindria ell a Hohenems per treballar en el manuscrit. Es va espantar a l'acte—no em va pas passar per alt—, però ja estava dit. Em va fer l'efecte que no havia comptat gaire amb les conseqüències de la nova situació, és a dir, que el «tu» necessita una mica de pràctica per tal que no resulti una mera opció que pengi sobre tota paraula futura, com una estalactita, i ara es trobava

en una situació encara més incòmoda.

Mentre tenia el telèfon a la mà mirava per la finestra, com si *d'aquesta manera* pogués eludir tot aquell devesall d'intimitat. Un silenci s'havia instal·lat entre nosaltres, i era com una cursa. Tant ell com jo escoltàvem com l'altre confegia una frase en què, jo per primera vegada, ell per segona, poguéssim introduir amb naturalitat aquella parauleta. El veia davant meu, aquell home delicat, no gaire alt, de moviments àgils, fermes i ben característics. Començaria la frase amb un lleu gest d'assentiment i l'acabaria amb un lleu gest d'assentiment.

Nevava tan copiosament que amb prou feines veia la casa dels veïns. Feia setmanes que nevava. Era gener, el nevós hivern del 2006. Em va passar pel cap que el doctor Beer m'havia explicat una vegada que cada dia anava a fer una passejada, d'una hora pel cap baix, i que ho feia des que havia complert els trenta.

Vaig dir:

—Si véns *tu*... —no vaig poder sinó subratllar la paraula— agafa un bon calçat per quan anem a passejar, i un abric gruixut, i una gorra de llana.

—Entesos —va fer—. T'agrada aquest hivern?

—A tu t'agrada? —vaig replicar.

—Sí, molt. I a tu?

—Em penso que no.

Després de la mort de mon pare al començament dels vuitanta, la Monika i jo ens vam mudar a Hohenems, a la casa dels meus pares. Des que era petit, el nostre carrer pràcticament no ha canviat gens. En algun moment els

veïns van emblanquinar la casa, això és tot. De la teulada encara en surt una petita xemeneia metàl·lica, que no sé pas per a què serveix. A ma germana i a mi ens havia servit per mesurar la neu. Recordo un sol cop, devia ser a l'entrant dels seixanta, que no se'n veia ni la punta, sinó només una petita elevació en la neu. Ara ja no s'hi veia ni una protuberància, perquè la xemeneia havia quedat completament penjada sota la massa de neu que cobria el teulat. Les setmanes anteriors m'havia llevat cada dia a les set i, quan encara era fosc, havia obert el camí fins a la porta de casa a cops de pala. El carter m'havia donat a entendre que, si no, no ens deixaria el correu. A dreta i a esquerra del caminó al qual em limitava (de l'ample just d'un trineu) hi creixien pilons de neu més alts que un home. El més emprenyador és que la màquina llevaneu passava per davant de l'entrada després del carter. De vegades, a la tarda tornava a passar un segon cop, pel nostre carrer i, de tant en tant, encara un tercer cop, al vespre.

La Monika i jo amb prou feines sortíem de casa. Anàvem a comprar amb el trineu, com a molt cada tres dies. Tampoc no es podia pas anar a passejar per l'Schlossberg, com altrament solia fer la Monika sis cops per setmana. Ho havia provat i ho havia deixat córrer, després d'enfonsar-se en la neu fins a l'altura del pit al primer revolt. Des de la finestra de la cuina podíem veure amb els binocles el bosc que hi ha al cim del cantó espadat de l'Schlossberg. Els avets eren cons blancs deformats que retiraven més a les obres de Christo i Jeanne-Claude que no pas a una creació de la natura.

Li vaig demanar si li havia de reservar una habitació. Sense dubtar ni afegir cap comentari, em va respondre:
—No.

—És ben clar —va interpretar la Monika, després que pengés i li reproduís la trucada fins als últims detalls—, vol quedar-se a dormir a casa nostra. Més clar, l'aigua. Ara és amic teu, i un no envia pas un amic a un hotel.

—Amic meu?

—Què, si no? Es veia d'una hora lluny. Que hi ha algú a qui t'hagis lliurat més els últims anys?

—Què vol dir *lliurar-se*?

—No cal pas que t'ho expliqui, què vol dir —. *Ell*, en canvi, sotmetria aquell mot a un examen exhaustiu.

—A tu, per exemple, m'hi he lliurat pla més.

—Ja, i què?

—També podria ser —vaig argumentar amb fluïdesa— que s'estimi més que sigui la seva secretària qui li reservi l'habitació. Que em vulgui estalviar la molèstia. Que hagi volgut dir això.

—Reservar una habitació des de Frankfurt? Aquí, a Hohenems? Que hi ha algun hotel, per aquí, potser? A part de la fonda Schiffler, on l'amo gairebé et fum un cop de puny als morros fa quaranta anys...

Amb tot, encara se'm feia més inversemblant que aquell home cultivat s'hagués atansat tant a la meua vida en el transcurs d'una mera trucada, sense cap mena d'avís, i que no hagués estat gens casual, sinó que ho hagués fet a propòsit. O potser m'havien passat per alt senyals previs?

Què vol dir *lliurar-se*?

Ell diria:

—Vagi amb molt de compte amb aquesta paraula!

O bé, des de la trucada aquella:

—Vés amb molt de compte amb aquesta paraula! Fes-la servir només si ets conscient de la seva dicotomia, és a dir, de la fusió de dolor i plaer. El qui es lliura té por, però alhora desitja que li facin mal. Si el seu significat et sembla massa substancial per als teus fins, no empris aquesta paraula. Canvia-la per una de més suau i descriu, en comptes d'això, una peça de roba, o un gest, o una expressió facial (però alerta amb el teatre facial!), o posa entre parèntesis una consideració assagística, precisa però breu, o introdueix-hi un record, *en passant* per dir-ho així, però no t'oblidis de fer-hi referència a bastament més endavant per tal que no quedi coix i sembli que l'has afegit arbitràriament.

Analitzar un text amb ell era una aventura que et podia endinsar en una foscuria desconeguda i imprevisible, i era esgotador. Tenia col·legues que publicaven en altres editorials i m'envejaven per la col·laboració amb ell. Per ells, la revisió i edició d'una novel·la de dues-centes pàgines només requeria, com a màxim, un dia. En la majoria de casos, els editors els enviaven el manuscrit revisat per correu, els autors introduïen les correccions al text amb ordinador—amb el benentès que hi estiguessin d'acord—, parlaven dels casos de dubte per telèfon i llestos. En resposta a això, el doctor Beer sols podia bellugar el cap (sobri de mena com era). El seu ideal

era Maxwell Perkins, l'editor d'Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald i Thomas Wolfe. Conta la llegenda que del lligall de més de mil cinc-cents pàgines de *Look Homeward, Angel*, Perkins en va compondre en un any de feina la versió que coneixem, que amb prou feines té set-cents pàgines. Al doctor Beer també li agradava parlar de Gordon Lish, l'editor de Raymond Carver. Em va ensenyar l'última pàgina de l'original d'un relat de Carver i hi va acarar la versió editada per Lish. D'entrada, ocupava només una quarta part de l'original. A més, no contenia cap mot de l'original i, doncs, havia estat escrita de cap i de nou per Lish, i això, segons em va assegurar el doctor Beer, sense haver demanat el consentiment de Carver. Una concepció com aquesta de la feina d'edició li semblava, de fet, un crim, però el feia somriure igualment —amb ironia pugnaç o amb ironia de camarada, segons com s'interpretés el somriure: adreçat a Carver o bé a Lish, (jo em decantava per la camaraderia, és a dir, pel fet que se sentia un col·lega de Gordon Lish, que sempre s'havia vantat davant la crítica de ser el ventríloc de Raymond Carver. L'abreviació radical, considerada l'estil típic de Carver, era, segons deia, el resultat de la seva tasca editora, és a dir, una invenció..., cosa que, de tota manera, els crítics no s'haurien cregut, ja que tots els llibres sense excepció del mateix Lish havien estat un fracàs).

Pel seixantè aniversari del doctor Beer, el *Frankfurter Allgemeine Zeitung* va publicar en el suplement del dissabte una llarga entrevista amb ell (de títol «Mister Precisió»), en què exposava el seu mètode de treball. Hi

explicava que ben aviat havia descobert el següent: «Allò que no sona bé a l'orella, també té alguna mancança pel que fa al contingut». És per això que insistia en el fet que l'autor li llegís en veu alta passatges qüestionables, una vegada, i dues, i tres.

Això és lliurança, estimada Monika!

Quan em sentia la veu, que en aquest procés no era sinó un instrument per mesurar i rastrejar les meves pròpies insuficiències, succeïa que em començava a espantar davant d'aquella persona misteriosa (envers aquesta paraula hi sentia un odi mortal, ell) que no era sinó jo mateix, que era coneguda pel meu nom i que, pel que es veu, tenia més existència que jo mateix, que sols havia d'interpretar el paper d'assistent del doctor Johannes Beer. Ell estenia la tela quirúrgica al voltant de cada paraula, aïllant l'objecte d'examen de tots els altres òrgans per tal de poder-ne analitzar millor el significat i, de resultes d'això, la seva lluïssor en el marc d'una frase o d'una oració complexa. Com si cregués possible que converséssim en idiomes diferents que només sonaven igual per casualitat. Era el meu text. Ell hi confiava, però no confiava pas en mi, l'autor. Jo, en canvi, confiava en el meu editor, però perdia la confiança en el meu text. Sempre era conscient que una presumpta rima podia veure's, en un no res, com un error, malgrat que l'homofonia no es basava en altra cosa que «paraules, paraules, paraules...». I tanmateix sempre vaig ser jo, l'exigent: *Ajuda'm a millorar!*

I ara era *ell* el qui s'aixecava i exigia? Concretament el signe d'igualtat entre nosaltres? Ara reclamava

poder-se'm lliurar *a mi*? Potser, durant llargues passejades per la neu, acabariem —lluny de l'esguard d'altres éssers racionals— amb una abraçada i posant-nos la mà al clatell l'un a l'altre, amb prou rudeses perquè no semblés un amanyac... nosaltres, dos homes en els seus anys madurs, de principis més o menys fermes, dos amics.

—Segurament és ben bé això —va fer la Monika—. M'ho puc imaginar perfectament. Per a ell representes tots els autors amb qui ha treballat al llarg de la seva vida. Per casualitat, però ets tu. El seu últim autor, el seu últim llibre.

—Ho dius de debò? —vaig demanar.

—Em fa l'efecte que *a tu* et convé de pensar-ho. I potser és realment així.

L'endemà a la tarda el vaig anar a buscar a l'estació. Va posar en un trineu la maleta —una baluerna d'alumini que pesava com un mort, com si tingués pensat de passar tres setmanes a casa nostra— i vam arrossegar aquell carretó pel carrer, que encara era una pista de gel, i on es veien més rastres de patins i esquís que no pas roderes de cotxe.

—Si torna a nevar ho tindrem pelut per anar a passejar —vaig dir.

La Monika ens estava esperant davant de la porta de casa. S'havia posat a les espatlles la meua vella caçadora de color verd molsa i unes muscleres de cuir i ens saludava amb la mà. Des del matí s'havia anat escalfant el dia. Durant tota la jornada el cel havia estat serè com a l'abril. Ara es tornava a tapar, però no semblava pas que volgués

nevar. Esperava que aviat bufés el càlid *föhn* dels Alps. Fet i fet, s'havia d'espavilar si volia posar fi a aquell temps de gossos.

El doctor Beer em va tocar un moment el braç (cosa que em desencadenà un *déjà-vu*, com si en una altra vida, amb aquell mateix gest, algú m'hagués previngut contra una dissort venidora). Baix-baixet, que la Monika no ho sentís, em va dir:

—No t'ofenguis, si et plau, però cada dia haig d'anar a caminar *sol* com a mínim dues hores. *Ha de ser sol*. Passi el que passi. *Caminar i fer-ho tot sol*.

Aleshores em tornà a tocar, aquesta vegada a la cintura, em deixà la corda del trineu i se m'avançà, acostant-se a la Monika amb el braç estès. La va saludar tan amicalment que ella em va mirar arrufant el front. I és que jo l'havia previnguda que aquell doctor Beer no reia mai.

Pel to de veu de la Monika vaig notar que li havia agradat a primer cop d'ull. I ella a ell també.